

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540221 Källedalsbäcken*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Maria Johansson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540221 Källedalsbäcken

Kommun: Skövde

Områdets totala areal: 19,3 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-10-27

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägareförhållanden:

Området ägs av Fortifikationsverket

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9080 - Lövsumpskog

91E0 - Svämlövskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: De prioriterade bevarandevärdena är 9080 lövsumpskog och 91E0 svämlövskog.

Motivering: Området utgörs av lövskog på näringsrik och fuktig mark med örtrik flora och intressant svampflora.

Prioriterade åtgärder: Området lämnas till fri utveckling. Konkurrerande gran röjs vid behov.

Beskrivning av området

Natura 2000-området är beläget söder om Segerstorp i Skövde kommun. Det sträcker sig längs med Källedalsbäcken från Östra leden och ca 1,5 km österut. Hela området ligger inom militärt

övningsområde. Skövde övningsfält uppvisar en biologisk mångfald bland annat på grund av att fältet sedan länge varit ett militärt övningsområde och således undanhållits från intensivt skogs- eller jordbruk.

Källedalsbäcken meandrar fram genom en ganska låg ravin med ställvis orörd, frodig och mycket artrik alsumpskog. Både klibbal och gråal förekommer och bland övriga trädslag märks knäckepil, björk, hägg, sälg, asp och fågelbär. I skogen finns grova träd och mycket död ved. Mycket grova knäckepilar förekommer. Vedsvampfloran är mycket rik och ett 20-tal olika tickor har noterats, bl a tegelticka, rävticka och den rödlistade stora asptickan. I fältskiktet förekommer gullpudra, strutbräken, desmeknopp, springkorn, kärrfibbla, hässleklocka och lundstjärnblomma. Utmed bäcken finns den mycket sällsynta kåltisteln samt signalarten rutlungmossa som indikerar lång kontinuitet. I området finns mindre hackspett, stenknäck och kungsfiskare.

Även vattenmiljön är relativt orörd och i bottenfaunan har bl a två mycket sällsynta sländor, bäcksländan *Capnopsis schilleri* och nattsländan *Lype reducta*, påträffats.

Förutom de utpekade naturtyperna 91E0 svämlövskog och 9080 lövsumpskog så finns skogar som på sikt kan utvecklas till dessa naturtyper och skogar som kan utvecklas till 9010 västlig taiga/9020 nordlig ädellövskog och till 9050 näringsrik granskog. Utvecklingsmarken är viktig för bevarandetillståndet i området som helhet.

Ett antal vägar och övergångar över bäcken finns i området. Området ligger inom ett militärt övningsfält och omfattas av en sk ÖMAS (Övnings- och miljöanpassad skötselplan) där skogen i sin helhet föreslås lämnas orörd för skogsbruksåtgärder. Natura 2000-området Källedalsbäcken ligger inom Skövdes skjutfält och övningsfält med skjutbanor som är ett riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § miljöbalken. I begreppet ”militär del” ingår även myndigheterna Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Försvarets radioanstalt (FRA) och Försvarets materielverk (FMV). Riksdagen beslöt 1978-12-06 att ett nytt skjutfält för Skövde garnison skulle anskaffas. Anskaffningen påbörjades efter detta beslut och pågick fram tills 1980-talet. Skjutfältet tillståndsprövades enligt miljöskyddslagen med ansökan 1981-03-30 och tillståndsbeslut av koncessionsnämnden för miljöskydd 1982-11-18. På övningsfältet finns idag skjutbanor. Skjutbanorna är anmälda till Generalläkaren under år 2008, nuvarande Försvarsinspektören för hälsa och miljö. Detta enligt Miljöbalken 9 kap 6 § jämte Miljöprövningsförordningen 30 kap 2 §.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som skulle kunna påverka områdets naturvärden negativt är:

- fragmentering som följd av den nya sträckningen av väg 26.
- olika former av skogsbruk och dikning.
- markskador, tex från sprängningar eller körskador i samband med körning med stridvagnar och terrängfordon.
- exploatering, till exempel nya vägar, byggnader, anordningar och anläggningar.
- inväxning av gran i lövskogsdominerade miljöer.
- igenväxning kring grova vidkroniga lövträd.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd

Området ägs av Fortifikationsverket och en överenskommelse mellan Fortifikationsverket och Naturvårdsverket finns. I den står bland annat att Fortifikationsverket godtar, utan krav på ekonomisk ersättning, att naturskogarna undantas skogsbruk och avverkning med undantag för sådana ingrepp som är nödvändiga för områdenas användning som övningsområden. Om sådana ingrepp måste till ska först samråd med länsstyrelsen ske. Naturskogarna ska erbjudas för bildande av naturreservat i de fall områdenas användning som övningsområden upphör.

Skötsel

- området bör lämnas till fri utveckling med undantag för naturvårdande åtgärder, t ex röjning av inväxande gran och frihuggning kring vidkroniga lövträd och sådana åtgärder som krävs för att området ska kunna användas som övningsområde.
- finns diken som har avvattnade effekt och som är negativa för området bör de läggas igen.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9080 - Lövsumpskog

Areal: 0,6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I naturtypen utgörs skogen av klibbal på socklar. I Natura 2000- området som helhet förekommer arter som är typiska för 9080 lövsumpskog som till exempel gullpudra, bäckbräsma, strutbräken, kärrfibbla och rutlungmossa och mindre hackspett (rödlistad som nära hotad enligt rödlistan 2015).

0,6 ha av naturtypen finns i området. Se bilaga 2. Ytterligare drygt 2 ha utvecklingsmark finns längs i öster och längs med bäcken finns 4,5 ha som antingen kan utvecklas till lövsumpskog eller svämlövskog. Ytterligare nästan 4 ha finns som kan utvecklas till lövsumpskog eller någon annan Natura 2000- naturtyp.

Naturtypen beskrivs generellt som fuktig till blöt lövskog med en täckningsgrad på 50-100 %, varav lövträd som ask och triviallöv utgör minst 50 % av grundytan. Videarter kan förekomma både i träd- och buskskiktet. Gran är vanligt inslag i naturtypen. Naturtypen förekommer på frisk-fuktig mark påverkad av högt grundvattnen. Översvämningar är vanligt. Sumpskog förekommer både på mineraljord och på torvmarker. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Träden står ofta på socklar. Skogen kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Vanligtvis formas skogen av naturliga störningar, men ibland, i brist på naturliga störningar, krävs aktiva insatser för att upprätthålla naturtypens strukturer och funktioner. Skogen kan under perioder befinna sig i yngre successionsstadier. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska växter är missne, bäckbräsma, klotstarr, skärmstarr, springkorn, piskbaronmossa, mörk husmossa, dunmossa, stjärntmes, mindre hackspett, entita m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Lövsumpskog (9080) ska vara minst 0,6 hektar och på sikt öka inom området. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga eller storskaliga naturliga processer t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar t.ex. översvämningar, insektsangrepp, stormfällning eller brand ska prägla skogen i området. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder.

Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd. Skogens hydrologi ska inte påverkas av markavvattning. Varken avvattnande eller tillrinnande diken som har en negativ påverkan på sumpskogen ska finnas.

Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av klibbal. Gran, buskar och sly/ungräd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla

träden i området. För naturtypen främmande eller invasiva trädarter ska inte finnas området. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd, träd med håligheter och levande träd med döda träddeklar; liggande död ved och stubbar; stående döda eller döende träd. Strukturer som socklar ska förekomma. Typiska arter ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 ogynnsamt på grund av att skogen inte är tillräckligt gammal, men skogen förväntas få gynnsamt bevarandetillstånd inom en snar framtid. En viktig förutsättning är att naturtypen och utvecklingsmarken får utvecklas fritt med undantag för naturvårdande åtgärder, t ex röjning av inväxande gran och frihuggning kring vidkroniga lövträd.

91E0 - Svämlövskog

Areal: 1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Skogen utgörs av svämlövskog med gråal och klibbal. De typiska arterna bäckbräsma och springkorn förekommer i naturtypen och de typiska arterna mindre hackspett (rödlistad som nära hotad enligt rödlistan 2015), strutbräken och rutlungmossa finns i området.

Naturtypen finns i den östra delen av området och är ca 1 ha stor. Se bilaga 2. Längs med bäcken finns 4,5 ha som antingen kan utvecklas till lövsumpskog eller svämlövskog. Ytterligare nästan 0,9 ha finns som kan utvecklas till lövsumpskog, svämlövskog eller västlig taiga.

Generellt sett ligger naturtypen i anslutning till sjöar eller vattendrag på jordar som är väl dränerade vid lågvatten. Skogen översvämmas regelbundet vid högvatten. Det sker en kontinuerlig pålagring av finsediment i samband med översvämningarna. Trädsiktets krontäckningsgrad är 30-100% och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) utgör minst 50% av grundytan. Ask, gråal och klibbal är de vanligaste trädslagen. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen är i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd, död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Buskskiktet består ofta av olika videarter, brakved, olvon och vilda röda vinbär. Fältskiktet innehåller ofta högörter och ormbunkar, men även fattiga startyper förekommer. Karakteristiska arter är klibbal, gråal, glasbjörk, älggräs, humleblomster m.fl.

Typiska arter är majbräken, strutbräken, bäckbräsma, missne, springkorn, sumpviol, piskbaronmossa, mörk husmossa, blåmossa, trubbfjädermossa, stenporella m.fl. samt fåglarna stjärtmes och mindre hackspett.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändrad, onaturlig vattenregim i vattendraget, förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Svämlövskog (91E0) ska vara minst 1 hektar och eventuellt på sikt öka inom området. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga eller storskaliga naturliga processer t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar t.ex. översvämningar, insektsangrepp, stormfällning eller brand ska prägla skogen i området. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder.

Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd. Skogen ska påverkas av regelbundna översvämningar från närliggande vattendrag. Alluviala avlagringar ska vid lågvatten vara väl dränerade. Varken avvattnande eller tillrinnande diken som har en negativ påverkan på sumpskogen ska finnas. I skogen ska finnas substrat för främst mossor men också för lavar i form av döda grenar, torrträd, hålträd, lågor m.m. i olika nedbrytningsstadier. Gamla eller grova träd samt strukturer som sten, block och vissa jordarter ska förekomma. Typiska arter

ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 ogynnsamt på grund av att skogen inte är tillräckligt gammal, men skogen förväntas få gynnsamt bevarandetillstånd inom en snar framtid. En viktig förutsättning är att naturtypen och utvecklingsmarken får utvecklas fritt med undantag för naturvårdande åtgärder, t ex röjning av inväxande gran och frihuggning kring vidkroniga lövträd.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2017-09.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 2. Medd. 2/91.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. basinventering (arbetsmaterial)

Naturvårdsprogram Skövde kommun, 1998.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/. 2017-09.

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventeringen.

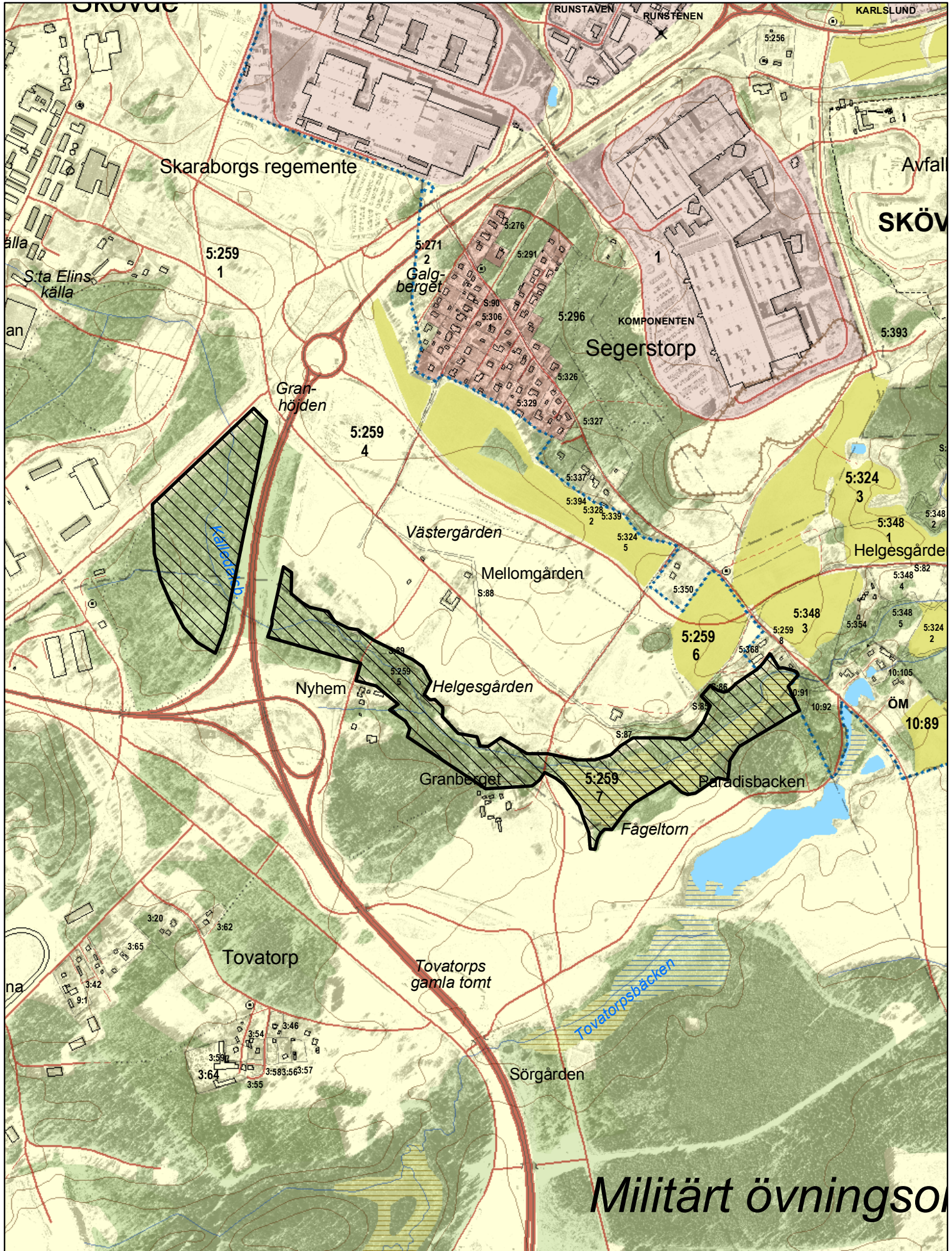
Skövde kommun. Lövskogsinventeringen i Skövde kommun.

Översiktlig reservatsutredning, Pro Natura, 2001.

Bilagor

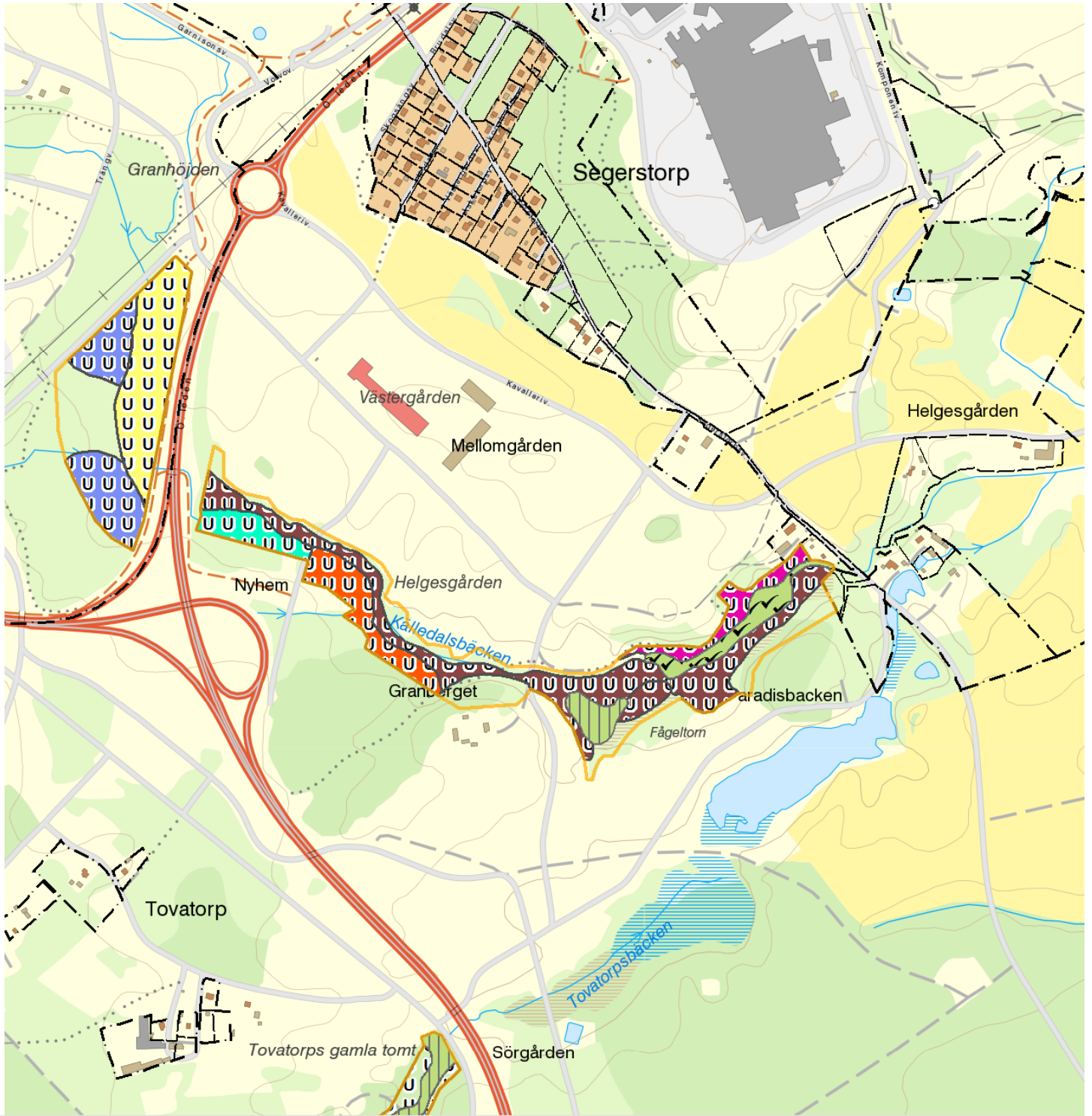
Bilaga 1. Karta med avgränsning av Natura 2000- området

Bilaga 2. Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

Map scale 1:10 000. Original printed 2009-01-30. Copyright Lantmäteriet 2009, dnr 106-2004/188-O.

Natura 2000-naturtypskarta, Källedalsbäcken SE0540221 Skövde kommun

Natura 2000 Habitatdirektivet	91E0 - Svåmlövskog	Utvecklingsmark, icke Natura-naturtyp
9080 - Lövsumpskog		
- målnaturtyp**
9010/9020
9010/9020/9080
9010/9080/91E0
9050
9080
9080/91E0

Utvecklingsmarken håller inte Natura 2000- naturtypsklass i dagsläget, men kan göra det på sikt och är viktig för att gynnsamt bevarandetillstånd ska uppnås i området.

